

NOTA ACTIVABELEID 2016

Gemeente Albrandswaard

Versie 21 oktober 2015

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Samenvatting van de voorstellen	4
3. Investeren	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Onderverdeling investeringen	7
3.3 Bevoegdheden bij investeringen	8
3.4 Criteria voor het activeren van vaste activa	8
3.5 Vastleggen van investeringen	10
3.6 Voorbereidingskrediet	13
3.7 Regels bij investeringen	14
4. Waarderen	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Onderverdeling activa	15
4.3 Waarderingsmethode	18
4.4 Op- en afwaarderen	19
4.5 Restant boekwaarde	19
4.6 Waardering van grond	20
5. Afschrijven	22
5.1 Algemeen	22
5.2 Uitgangspunten bij afschrijvingen	22
5.3 Afschrijvingsmethode	23
5.4 Moment van afschrijven	25
5.5 Afschrijvingstermijnen	26
5.6 De restwaarde van een actief	26
Bijlage Afschrijvingstermijnen	27

1. Inleiding

Hierbij bieden wij u de nota Activabeleid 2016 voor de gemeente Albrandswaard aan. Deze nota komt voort uit de Gemeentewet artikel 212. Dit artikel schrijft voor dat de raad een verordening vaststelt met daarin de uitgangspunten voor het financiële beleid voor de gemeente. Hierin worden regels voor waardering en afschrijving van activa opgenomen. De algemene regels zijn opgenomen in de Financiële verordening van de gemeente Albrandswaard.

Opbouw van de nota.

De opbouw van de nota is in overeenstemming met de levensloop van een actief. Van een voornemen tot investeren (krediet) tot het weer buiten gebruik stellen van het geïnvesteerde (actief). In deze nota worden respectievelijk het investeren, het waarderen en het afschrijven behandeld.

In deze nota worden de uitgangspunten weergegeven in omkaderde tekstvakken. Deze uitgangspunten worden in hoofdstuk 3 tot en met 5 toegelicht.

Deze uitgangspunten zijn onder te verdelen in uitgangspunten die wettelijk voorgeschreven zijn en uitgangspunten waar de raad een keuzevrijheid heeft.

Zo heeft de raad bij de uitgangspunten 1 betreffende de autorisatie, uitgangspunt 3 (groot) onderhoud, uitgangspunt 5 restantkrediet, uitgangspunt 11 verschuiven niet besteed krediet, uitgangspunt 12 kosten onderzoek en/of voorbereidend werk en uitgangspunt 16 bruto methode geen keuzevrijheid, omdat deze punten wettelijk zijn voorgeschreven of voorgeschreven zijn in de Regeling budgethouderschap gemeente Albrandswaard.

Voor de overige uitgangspunten heeft de raad wel een keuzevrijheid.

Het nieuwe beleid is van toepassing op de nieuwe investeringen 2016 en de nog niet gestarte investeringen oudere jaren. Voor de bestaande activa, of reeds in 2015 gestarte investeringen, blijft het oude activabeleid van kracht.

Als bijlage is toegevoegd een overzicht van de afschrijvingstermijnen.

Diverse ontwikkelingen sinds de introductie van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn voor het VNG-bestuur aanleiding geweest een adviescommissie in te stellen om voorstellen te doen voor de vernieuwing van het BBV. De adviescommissie heeft haar rapport "Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente" uitgebracht. De adviezen van de adviescommissie vormen de aanleiding tot een wijziging van het BBV. Enkele voorstellen hebben gevolgen voor het activabeleid van de gemeenten. Ten tijde van het opstellen van de nota Activabeleid hebben de voorstellen nog niet geleid tot een wetswijziging. Vooruitlopend op de wijziging van het BBV is in deze nota Activabeleid zoveel mogelijk geanticipeerd op de door de adviescommissie voorgestelde aanpassingen van het BBV.

2. Samenvatting van de voorstellen

Uitgangspunt 1

Met een autorisatie machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders een investering te doen. De raad geeft het college van burgemeester en wethouders daarmee de middelen om de investering te realiseren. Met een meerjarenbegroting((s)wijziging) worden de lasten en baten gebudgetteerd.

Uitgangspunt 2

De minimumwaarde van een investering bedraagt € 10.000.

Uitgangspunt 3

De kosten van (groot) onderhoud zijn niet levensduurverlengend en mogen niet worden geactiveerd. Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren, kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.

Uitgangspunt 4

In de bijlage treft u een overzicht aan van de nieuw voorgestelde afschrijvingstermijnen. De nieuwe afschrijvingstermijnen gelden voor alle nieuwe investeringen waarvoor de kapitaallasten voor het eerst worden opgenomen in de begroting 2016.

Uitgangspunt 5

Een restantkrediet kan in principe slechts één keer naar het volgende jaar worden overgeheveld. Daarna komt het te vervallen tenzij de raad anders beslist.

Uitgangspunt 6

Er worden geen interne uren toegerekend aan investeringen. Interne uren kunnen wel toegerekend worden aan een investering als de raad hiertoe expliciet besluit.

Uitgangspunt 7

Voorgesteld wordt op alle investeringen die betrekking hebben op riolering de annuïtaire afschrijvingsmethode toe te passen en op alle overige investeringen de lineaire afschrijvingsmethode toe te passen.

Uitgangspunt 8

De rente wordt gebaseerd op de boekwaarde van de activa per 1 januari, ongeacht of het actief wel of niet gereed is en wordt ten laste van de exploitatie gebracht.

Uitgangspunt 9

Het rentepercentage jaar x is op basis van het rentepercentage zoals opgenomen in de voorjaarsnota jaar x.

Uitgangspunt 10

Het afsluiten of het omzetten van een krediet in een ander krediet is niet toegestaan zonder besluit van de raad.

Uitgangspunt 11

Het verschuiven van een nog niet besteed krediet is eenmaal mogelijk. Daarna vervalt het krediet. Indien nodig wordt opnieuw een investeringsvoorstel gedaan.

Uitgangspunt 12

De kosten van onderzoek en/of voorbereidend werk (exclusief eigen ureninzet) worden bij de investering geraamd indien aan de voorwaarden is voldaan.

Uitgangspunt 13

Investerings met een maatschappelijk nut worden geactiveerd. De minimum waarde van een investering met een maatschappelijk nut bedraagt € 25.000.

Uitgangspunt 14

Er vindt geen jaarlijkse controle op de juistheid van de waarde van alle activa plaats.

Uitgangspunt 15

Alle volledig afgeschreven activa worden, zolang zij nog niet zijn afgestoten, in de activa administratie aangehouden.

Uitgangspunt 16

De gemeente Albrandswaard hanteert de bruto methode als standaard voor alle investeringen. D.w.z. dat alleen bijdragen van derden die een directe relatie hebben tot de investering in mindering mogen worden gebracht.

Uitgangspunt 17

De componentenmethode wordt toegepast bij complex samengestelde investeringen. Over de toepassing en mate van uitsplitsing wordt altijd expliciet besloten.

Uitgangspunt 18

Met afschrijven wordt gestart op 1 januari in het jaar volgend op het jaar dat de investering in gebruik wordt genomen.

3. Investeren

3.1 Algemeen

Dit hoofdstuk bevat een uitleg van het begrip investeren. Er wordt een onderverdeling gemaakt naar soorten en categorieën. Vervolgens wordt aangegeven wie welke bevoegdheden heeft. Wie bepaalt of een investering wordt aangegaan en wie voert dit uit? Om als investering te kunnen worden aangemerkt moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. In paragraaf 3.4 worden de voorwaarden voor een investering opgesomd. In de daaropvolgende paragraaf wordt aangegeven hoe een investering wordt vastgelegd.

Wat betekent investeren eigenlijk?

Investeren is het verwerven of produceren van vermogensobjecten of het doen van uitgaven ten behoeve van een goed of ter bereiking van een doel waaraan meerjarig, tenminste drie jaar, een nut kan worden onttrokken/gebruikt. Het produceren van een goed neemt over het algemeen meer tijd in beslag dan een jaar. De uitgaven kenmerken zich doordat waarde ontstaat waar de gemeente meer jaren profijt van heeft. Dit, in tegenstelling tot uitgaven die verantwoord worden als exploitatielasten; het profijt is eenmalig en kortdurend (minder dan drie jaar).

In de praktijk wordt eveneens het begrip 'krediet' gebruikt. In de regel wordt hiermee bedoeld op een besluit van de raad waarin een machtiging aan het college van burgemeester en wethouders is opgenomen, om tot een bepaald maximumbedrag uitgaven te doen ten behoeve van het realiseren van een in het besluit omschreven investeringsproject. Het verschil met het boekhoudkundige begrip 'investering' ligt vooral hierin dat de investering de uiteindelijke waarde(vermeerdering) voor de gemeente weergeeft. Indien een bijdrage van een derde van toepassing is, is de (investering)waarde het verschil tussen de investeringsuitgaven en deze bijdrage. Het krediet is bruto, namelijk het totaal van de geraamde investeringsuitgaven.

3.2 Onderverdeling investeringen

Investeringsprojecten kunnen worden onderverdeeld in twee hoofdgroepen. De uitsplitsing is van belang om te kunnen bepalen welke mogelijkheden en voorwaarden van toepassing zijn.

Investeringsprojecten worden onderverdeeld in:

Investeringsprojecten met een economisch nut.

Investeringsprojecten hebben economisch nut als ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of als ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen, bijvoorbeeld door het vragen van rechten, heffingen, leges of prijzen.

Investeringsprojecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringsprojecten in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

Investeringsprojecten met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut kunnen worden onderverdeeld naar de volgende drie categorieën:

- Nieuwe- of uitbreidingsinvesteringen. Dit zijn investeringen ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe activiteiten of uitbreiding van de huidige activiteiten. Bijvoorbeeld: een nieuw schoolgebouw, de reconstructie van een weg, nieuwe iPad's, enzovoorts;
- Vervangingsinvesteringen. Dit zijn investeringen ten behoeve van de vervanging van een (bestaand) actief als gevolg van economische veroudering of slijtage. Bijvoorbeeld: het vervangen van een kunstgrasveld, computers, een lift, enzovoorts;
- Levensduurverlengende investeringen. Dit zijn investeringen die worden gedaan ten behoeve van een bestaand actief en expliciet leiden tot een substantiële levensduurverlenging van het betreffend actief. Het gaat hier dus niet om (groot)onderhoud. Onderhoud is niet levensduurverlengend, maar dient om het actief gedurende zijn levensduur in goede staat te houden.

3.3 Bevoegdheden bij investeringen

Welke bevoegdheden hebben de raad en het college van burgemeester en wethouders als het gaat om regels voor waardering en afschrijving van activa?

De regels voor waardering en afschrijving worden opgenomen in de financiële beheersverordening. In de financiële beheersverordening wordt voor een nadere uitwerking van de regels verwezen naar de nota Activabeleid. De raad stelt de nota Activabeleid vast met daarin de nadere uitwerking van de regels voor investeren, waarderen en afschrijven. De raad autoriseert investeringen en stelt een meerjarenbegroting((s)wijziging) vast (het budgetrecht van de raad).

Uitgangspunt 1

Met een autorisatie machtigt de raad het college van burgemeester en wethouders een investering te doen. De raad geeft het college van burgemeester en wethouders daarmee de middelen om de investering te realiseren. Met een meerjarenbegroting((s)wijziging) worden de lasten en baten gebudgetteerd.

Het college van burgemeester en wethouders laat de investeringen uitvoeren. Zij doet dat binnen de geldende wettelijke regels en binnen het toegekende krediet. Het college van burgemeester en wethouders legt bij de jaarstukken verantwoording af aan de raad over de realisatie van de voorgenomen investeringen.

3.4 Criteria voor het activeren van vaste activa

Om als een investering te worden beschouwd moet aan een aantal criteria worden voldaan. De beperking vloeit onder andere voort uit wettelijke voorschriften.

1. Het actief moet over een periode van meer jaren gebruikt kunnen worden. Daarbij wordt een minimale grens van drie jaar gehanteerd. Het zijn bezittingen die de gemeente gebruikt voor de bedrijfsvoering, dus niet om te verkopen.

2. De minimumwaarde van een investering bedraagt € 10.000. Uitgaven met een lager bedrag worden ten laste van de exploitatie geraamd en verantwoord. De reden voor een minimaalbedrag is puur uit oogpunt van efficiency. Een uitzondering op deze regel vormen aankopen welke als losstaand actief weliswaar de ondergrens niet overstijgen, maar wel in grotere aantallen worden aangeschaft en daarmee wel de ondergrens overstijgen. Denk daarbij aan computers en meubilair.

Voor de aankoop van gronden en terreinen wordt eveneens afgeweken van het minimale bedrag. Alle gronden en terreinen worden geactiveerd.

Uitgangspunt 2

De minimumwaarde van een investering bedraagt € 10.000.

3. Verbruiksgoederen kunnen niet worden geactiveerd.

4. Activering van onderhoud (groot, regulier en achterstallig) is niet toegestaan. Door de commissie BBV zijn verschillende (toelichtende) notities geschreven. Een van deze notities betreft Verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen. In de notities komen richtlijnen voor die verdeeld worden naar stellige uitspraken en aanbevelingen. Met een stellige uitspraak geeft de commissie een interpretatie van de regelgeving die leidend is. Een van de stellige uitspraken in de notitie over kapitaalgoederen is dat kosten van (klein en groot) onderhoud niet levensduurverlengend zijn en dus niet geactiveerd mogen worden. Uitgangspunt 3 is daarom niet vrij te bepalen door de raad.

Groot onderhoud is onderhoud dat met een zekere regelmaat terugkeert maar geen levensduur verlengend effect heeft. Deze kosten horen daarom in de exploitatie thuis. Wel is het mogelijk door middel van een reserve of een voorziening vooraf dekking te regelen voor het groot onderhoud. In geval van een voorziening moet er wel een actueel beheerplan aanwezig zijn. Met een actueel beheerplan wordt, naast technische en beleidsmatige aansluiting, bedoeld dat het plan ook financieel moet aansluiten met de stand van de bijbehorende onderhoudsvoorziening per 31 december van enig jaar.

Regulier onderhoud en wegwerken van achterstallig onderhoud hebben geen levensduurverlengend effect. Deze kosten horen in de exploitatie thuis.

Uitgangspunt 3

De kosten van (groot) onderhoud zijn niet levensduurverlengend en mogen niet worden geactiveerd. Voorzieningen die worden gevormd om de (groot) onderhoudslasten van een kapitaalgoed over een aantal jaren te egaliseren, kunnen alleen worden ingesteld en gevoed op basis van een beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed. Dit beheerplan dient periodiek te worden geactualiseerd.

5. Investerings met een economisch nut moeten worden geactiveerd voor het volledige bedrag van de investering (artikel 62 BBV). Het is niet toegestaan een bijdrage uit een reserve of de exploitatie te verminderen op het investeringsbedrag. Een dergelijke bijdrage kan wel worden aangewend om de kapitaallasten te dekken. Bijdragen van derden, die in directe relatie staan met de investering, mogen wel in mindering worden gebracht op de investering. Volgens het BBV mogen investeringen met een maatschappelijk nut wel voor een lager bedrag worden geactiveerd. Het te activeren bedrag mag direct worden verlaagd met een bijdrage uit een reserve, de exploitatie en/of een bijdrage van derden. Een van de voorstellen in het rapport "Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente" is de investeringen met een maatschappelijk nut op dezelfde wijze te behandelen als investeringen met een economisch nut. Deze wijziging van de BBV-voorschriften zou van toepassing worden op nieuwe investeringen die na 2017 worden gedaan. Voorgesteld wordt het voorstel te volgen en investeringen met een maatschappelijk nut op dezelfde wijze te activeren als investeringen met een economisch nut.

6. Eventuele tekorten in de exploitatie moeten in één keer ten laste worden gebracht van het eigen vermogen en mogen niet geactiveerd worden omdat ze geen meerjarig nut hebben.

7. Het geautoriseerde budget van een krediet mag niet overschreden worden. Overschrijdingen en onderschrijdingen van verschillende geautoriseerde investeringen mogen niet onderling verrekend worden. Een beschikbaar gesteld krediet mag niet voor een ander doel dan waarvoor de raad autorisatie heeft gegeven worden aangewend.

8. Een niet-geautoriseerde investering of overschrijding van een krediet is een onrechtmatige uitgave. Iedere onrechtmatige uitgave, welke per 31 december van ieder jaar in de administratie voorkomt, wordt expliciet gemeld aan de raad in de paragraaf rechtmatigheid van het jaarverslag. Hierbij wordt een ondergrens van € 25.000 gehanteerd. Een overschrijding van een krediet is onrechtmatig, maar hoeft niet altijd mee te tellen in het oordeel van de accountant. In de kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV wordt het onderscheid nader onderbouwd. Kort samengevat komt het er op neer dat de vraag beantwoord moet worden of de overschrijding past binnen het beleid van de gemeente.

Uitgangspunt 4

In de bijlage treft u een overzicht aan van de nieuw voorgestelde afschrijvingstermijnen. De nieuwe afschrijvingstermijnen gelden voor alle nieuwe investeringen waarvoor de kapitaallasten voor het eerst worden opgenomen in de begroting 2016.

3.5 Vastleggen van investeringen

Waar worden de investeringen vastgelegd en aan welke voorwaarden moet worden voldaan om een investering te kunnen vastleggen?

a. Benodigde gegevens

Voor het vastleggen van investeringen en kredieten kennen we de volgende instrumenten:

- Het (meerjaren) investeringsplan inclusief de daarbij behorende kapitaallasten bij de begroting;
- De staat van restantkredieten in de jaarrekening.

Bij een (meerjaren) investeringsplan gaat het om het verkrijgen van inzicht in de noodzakelijke investeringen op middellange en lange termijn. De gemeente werkt met een (meerjaren) investeringsplan met een planningshorizon van 4 jaar.

Nieuwe investeringswensen, welke niet in het (meerjaren) investeringsplan zijn opgenomen, worden via de voorjaarsnota of een gescheiden advies voorgesteld. Vervangingsinvesteringen worden toegevoegd via het (meerjaren) investeringsplan.

Nadat de raad de voorjaarsnota heeft vastgesteld worden de daarin genoemde investeringen toegevoegd aan het investeringsplan bij de programmabegroting voor het komende jaar.

In de staat van restantkredieten die in de jaarrekening wordt opgenomen worden kredieten opgenomen, die in het jaar van raming nog niet geheel zijn besteed. Door de restantkredieten in deze staat op te nemen blijven de kredieten beschikbaar om uit te geven in het volgend jaar.

Artikel 11 lid 3 van de Regeling budgethouderschap gemeente Albrandswaard 2014 schrijft het volgende voor:

“Het restant van een investeringsbudget kan worden overgeheveld naar het volgende jaar. De budgethouder geeft gemotiveerd aan wanneer het investeringsbudget moet worden overgeheveld. Een investeringsbudget kan in principe slechts één keer naar het volgende jaar worden overgeheveld, daarna komt het te vervallen tenzij de raad anders besluit.”

Dit uitgangspunt 5 is daarom niet vrij te bepalen.

Uitgangspunt 5

Een restantkrediet kan in principe slechts één keer naar het volgende jaar worden overgeheveld. Daarna komt het te vervallen tenzij de raad anders beslist.

Concreet en gedetailleerd.

In ieder voorstel tot investeren worden in ieder geval de volgende gegevens opgenomen:

1. Bedrag van de (bruto)investering (exclusief urentoerekening);
2. Afschrijvingstermijn (levensduur);
3. Afschrijvingsmethode;
4. Een opgave van de kapitaallasten voor de komende vier jaar. Hierbij is de rente gebaseerd op de uitgangspunten zoals opgenomen in de voorjaarsnota;
5. De aan de investering verbonden risico's;
6. Verwachte datum van ingebruikname;
7. De meerjarige lasten en baten van de overige exploitatiekosten (indien van toepassing);
8. De gedurende de looptijd benodigde levensduurverlengende investeringen (indien van toepassing);
9. Een uitsplitsing in componenten (indien van toepassing).

Toelichting op de gevraagde gegevens.

Ad 1. Bedrag van de (bruto)investering. Dit is het volledige bedrag van de investering. Eventuele bijdragen van derden, subsidies en/of onttrekkingen uit reserves en/of voorzieningen worden apart aangegeven.

Er worden geen uren toegerekend aan investeringen. Personeelskosten zijn structurele kosten en dienen ook structureel gedekt te worden. Terwijl incidentele kosten incidenteel gedekt moeten worden. De ureninzet voor investeringen kan per jaar verschillen daarom schrijven we geen uren toe aan investeringen. Dit zorgt voor een stabiel begrotings- en realisatiebeeld. Uren van inhuurkrachten kunnen wel worden toegerekend aan investeringen.

Uitgangspunt 6

Er worden geen interne uren toegerekend aan investeringen. Interne uren kunnen wel toegerekend worden aan een investering als de raad hiertoe expliciet besluit.

Ad 2. Afschrijvingstermijn (levensduur). Dit is de termijn zoals die is voorgeschreven in de bijlage. Het is mogelijk af te wijken van deze tabel. De raad moet daartoe dan expliciet besluiten. Als het een aanschaffing betreft, die niet op de lijst voorkomt, wordt een reële termijn op basis van de verwachte gebruiksduur voorgesteld.

Ad 3. Er zijn in de regel twee methoden om op basis van de afschrijvingsduur te komen tot het berekenen van afschrijvingen. We kennen de lineaire en de annuïtaire afschrijvingsmethode. Bij de lineaire methode schrijven we af op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde. Bij de annuïtaire methode zijn de rente- en afschrijvingslasten jaarlijks gelijk.

Uitgangspunt 7

Voorgesteld wordt op alle investeringen die betrekking hebben op riolering de annuïtaire afschrijvingsmethode toe te passen en op alle overige investeringen de lineaire afschrijvingsmethode toe te passen.

Ad 4. Een opgave van de kapitaallasten voor de komende vier jaar. Met behulp van een rekensheet kunnen de kapitaallasten (rente en afschrijving) voor de komende periode worden bepaald. Deze bedragen zijn nodig voor de meerjarenbegroting.

Ad 5. De aan de investering verbonden risico's. Aan een aantal, vooral gecompliceerde, investeringen kan risico's verbonden zijn. Bij het voorstel om deze investeringen aan te gaan worden de risico's in kaart gebracht. Daarbij wordt tevens aandacht gegeven aan mogelijke beheersmaatregelen. De risico's en beheersmaatregelen worden bij de start van de investering door de verantwoordelijke afdeling ingebracht in het risicomanagementprogramma Naris.

Ad 6. Datum van ingebruikname. De afschrijvingslasten worden geraamd vanaf 1 januari volgend op het jaar van de datum van ingebruikname. Zolang de investering nog niet is afgesloten wordt alleen rente over de boekwaarde per 1 januari van het jaar gerekend. Deze rente wordt ten laste van de exploitatie gebracht.

Ad 7. De meerjarige lasten en baten van de exploitatiekosten. Voor een aantal investeringen geldt dat deze na ingebruikname kosten en baten met zich meedragen. Denk hierbij aan huuropbrengsten, verzekeringen, belastingen, energiekosten, schoonmaakkosten et cetera.

Ad 8. De gedurende de looptijd benodigde levensduurverlengende investeringen. Voor zover dit bekend is.

Ad 9. Bij gecompliceerde investeringsprojecten, dat zijn investeringsprojecten die uit meer met elkaar samenhangende onderdelen bestaan, wordt in de financiële registratie de verschillende onderdelen apart vastgelegd. Toepassing en invulling van deze wijze van registratie wordt bij de investeringsaanvraag vastgelegd. De componentenmethode wordt nader toegelicht in de volgende paragrafen.

b. Investeringsrente

Bij het aanvragen van een krediet aan de raad wordt de rente gebaseerd op het rentepercentage dat in de laatst vastgestelde voorjaarsnota is opgenomen.

Uitgangspunt 8

De rente wordt gebaseerd op de boekwaarde van de activa per 1 januari, ongeacht of het actief wel of niet gereed is en de rente wordt ten laste van de exploitatie gebracht.

Uitgangspunt 9

Het rentepercentage jaar x is op basis van het rentepercentage zoals opgenomen in de voorjaarsnota jaar x.

c. Vrijval kapitaallasten

Het vervallen of verlagen van een geraamd krediet of bestaand actief leidt tot vrijval van rente en afschrijvingskosten.

Uitgangspunt 10

Het afsluiten of het omzetten van een krediet in een ander krediet is niet toegestaan zonder besluit van de raad.

Een vrijval van kapitaallasten leidt niet direct volledig tot dekkingsmiddelen voor een ander voorstel.

3.6 Voorbereidingskrediet

Een bijzondere vorm van een geplande investering is een investering waarbij het op voorhand nog niet vaststaat dat deze een meerjarig nut zal hebben. Dit is bijvoorbeeld het geval bij voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van een groot project. Het is mogelijk voor dergelijke investeringen een voorbereidingskrediet aan te vragen. Daarbij moet op grond van het BBV (art. 60) aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. Er moet een voornemen bestaan om het actief te gebruiken of om te verkopen;
2. De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien moet vaststaan;
3. Het actief moet in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
4. De uitgaven die aan het actief toe te rekenen zijn, moeten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld.

Gedurende de termijn waarop er nog geen definitief krediet is, wordt de rente in de exploitatie verantwoord en komt daarmee ten laste van het jaarresultaat. Als het project uiteindelijk tot stand komt, worden de voorbereidingskosten die ten laste van het krediet zijn gebracht, zoals voorgeschreven in het BBV in maximaal vijf jaren afgeschreven.

Vorbereidingskosten die gemaakt worden voordat het bestek gereed is, worden afgeschreven in 5 jaar. Vorbereidingskosten die gemaakt worden nadat het bestek gereed is, worden bij de investering geraamd en in hetzelfde aantal termijnen afgeschreven als de investering.

Wordt besloten het project niet uit te voeren, dan worden de uitgaven die ten laste van het voorbereidingskrediet zijn gebracht in één keer afgeboekt en zal de dekking moeten worden gevonden voor de uitgaven die zijn gedaan.

3.7 Regels bij investeringen

Zodra een voorgenomen investering ter hand wordt genomen gaat de organisatie aan de slag. Maar welke regels gelden daarbij?

a. Toelichting op investeringen

Alle investeringen opgenomen in het investeringsplan bij de programmabegroting worden voorzien van een bondige toelichting. Deze toelichting kan bestaan uit een omschrijving van de geplande investering of een verwijzing naar de nota waar de investering uit voortvloeit.

b. Uitstel van aanvang

Indien een investering niet in het jaar van planning is gestart, dan wordt bij de jaarrekening een voorstel tot overboeking van het bijbehorende krediet naar een volgend jaar gedaan. De overboeking wordt van een toelichting voorzien. Bij het voorstel tot overboeking wordt de verschuiving van de kapitaallasten als begrotingswijziging meegenomen.

Artikel 11 lid 3 van de Regeling budgethouderschap gemeente Albrandswaard 2014 schrijft het volgende voor:

“Het restant van een investeringsbudget kan worden overgeheveld naar het volgende jaar. De budgethouder geeft gemotiveerd aan wanneer het investeringsbudget moet worden overgeheveld. Een investeringsbudget kan in principe slechts één keer naar het volgende jaar worden overgeheveld, daarna komt het te vervallen tenzij de raad anders besluit.”

Dit uitgangspunt 11 is daarom niet vrij te bepalen.

Uitgangspunt 11:

Het verschuiven van een nog niet besteed krediet is eenmaal mogelijk. Daarna vervalt het krediet. Indien nodig wordt opnieuw een investeringsvoorstel gedaan.

c. Gereed melden investering

Na het gereed melden van een investering wordt de investering geactiveerd. De eventueel resterende middelen (meer geraamde kapitaallasten dan werkelijk benodigd) vallen vrij. Deze worden, indien relevant, in de eerstvolgende tussentijdse rapportage verwerkt.

4. Waarderen

4.1 Algemeen

Dit hoofdstuk bevat een uiteenzetting van het begrip waarderen. Er wordt een onderverdeling gemaakt naar soorten activa, de waarderingsmethode wordt uitgelegd, er wordt aangegeven hoe mutaties in de waardering kunnen ontstaan en hoe deze worden toegepast. Tot slot komt de restwaarde ter sprake. Aan het waarderen van grond wordt een aparte paragraaf gewijd. Wat houdt waarderen nu in? Waarderen is het bepalen van de waarde van een investering. De wijze waarop deze waardering bepaald wordt, wordt de waarderingsmethode genoemd.

4.2 Onderverdeling activa

Deze paragraaf geeft antwoord op de vraag wanneer een investering (krediet) een actief wordt en onder welk soort activa die investering dan valt. Activeren van een investering wil niets anders zeggen dan het op de balans plaatsen van de (geïnvesteerde) waarde als een bezit. Dit bezit (het actief) daalt in waarde (afschrijven) doordat het gebruikt wordt. Deze waardedaling wordt als afschrijvingslast aan een boekjaar toegerekend.

In het BBV (art. 33) wordt bij de vaste activa onderscheid gemaakt in immateriële vaste activa, materiële vaste activa en financiële vaste activa. Voor deze onderdelen gelden verschillende regels bij het al dan niet activeren.

Immateriële vaste activa worden in het BBV (art. 34) gedefinieerd als:

1. Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio;
2. Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief.

Ad 1:

De kosten voor het sluiten van geldleningen en het saldo van (dis)agio worden geactiveerd.

Ad 2:

Wanneer, voorafgaand aan het aangaan van een nieuwe investering, een onderzoek en/of voorbereidend werk plaatsvindt, dan schrijft het BBV (art. 60) voor dat deze kosten apart moeten worden geactiveerd. Kenmerkend voor onderzoekskosten en het voorbereidend werk is dat het hier gaat om niet stoffelijke (niet tastbare) zaken. Een ander kenmerk is dat er nog geen beslissing is genomen om een uit het onderzoek voortvloeiende investering te ramen. Om aangemerkt te worden als immaterieel actief gelden de volgende voorwaarden:

- Het voornemen bestaat het actief te gebruiken of te verkopen;
- De technische uitvoerbaarheid om het actief te voltooien staat vast;
- Het actief zal in de toekomst economisch of maatschappelijk nut genereren;
- De uitgaven die aan het actief zijn toe te rekenen kunnen betrouwbaar worden vastgesteld.

Kosten van onderzoek en/of ontwikkeling voor een actief dat niet aan deze voorwaarden voldoet, komen volgens het BBV direct ten laste van de exploitatie.

Het betekent echter niet dat kosten van onderzoek en voorbereidend werk niet geactiveerd kunnen worden. Wanneer deze kosten onderdeel uitmaken van een geraamde investering, dan worden deze kosten samen met de investering geactiveerd met een afschrijvingstermijn gelijk aan de investering zelf. Bij gebruik van de componentenmethode worden de kosten van onderzoek en voorbereidend

werk gekoppeld aan de betreffende component, waarbij maximaal een uitsplitsing naar gebouwen en installaties plaatsvindt.

De kosten voor bijvoorbeeld de ontwikkeling van bestemmingsplannen kunnen niet meer geactiveerd worden. Deze hebben namelijk geen directe koppeling met een specifiek actief. Een voorbeeld waarbij de kosten wel geactiveerd kunnen worden zijn de voorbereidingskosten (zoals bodemonderzoek en bouwrijp maken grond) voor de bouw van een school.

Frichtiekosten als bijvoorbeeld verhuiskosten en tijdelijke huisvestingskosten worden niet toegerekend aan activa tenzij wordt voldaan aan de hierboven genoemde voorwaarden uit artikel 60 BBV. Dan worden deze kosten geactiveerd als immaterieel actief.

Vorbereidingskosten die gemaakt worden voordat het bestek gereed is, worden afgeschreven in 5 jaar. Vorbereidingskosten die gemaakt worden nadat het bestek gereed is, worden bij de investering geraamd en in hetzelfde aantal termijnen afgeschreven als de investering.

Uitgangspunt 12

De kosten van onderzoek en/of voorbereidend werk (exclusief eigen ureninzet) worden bij de investering geraamd indien aan de voorwaarden is voldaan.

Wanneer de aanpassingen van het BBV op basis van de notitie "Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente" uitgevoerd worden, heeft dit gevolgen voor de bijdragen aan activa in eigendom van derden. Onder de nieuwe regels worden deze bijdragen verantwoord onder Immateriële vaste activa, nu worden deze bijdragen nog verantwoord onder Financiële vaste activa (zie pagina 16).

Materiële vaste activa worden in het BBV (artikel 35) onderscheiden in:

1. Investerings met een economisch nut;
2. Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Activa van overheden hebben deels een ander karakter dan de activa van het bedrijfsleven. Activa in het bedrijfsleven hebben meerjarig een economische waarde: ze genereren opbrengsten gedurende meer jaren. Een deel van de activa van overheden heeft ook een economische waarde, omdat de overheden tarieven voor diensten kunnen vragen. Activa waarvoor tarieven gevraagd kunnen worden zijn (tenminste gedeeltelijk) rendabel. Daarnaast kunnen activa een economische waarde hebben omdat ze verkocht kunnen worden.

Investerings met een economisch nut kunnen middelen genereren (prijzen en tarieven voor diensten) en/of kunnen verhandelbaar (verkoop) zijn. Voorbeelden hiervan zijn zwembad, riolering, computers, stadhuis, schoolgebouwen en dergelijke.

Investerings met een economisch nut die niet mogen worden geactiveerd zijn kunstvoorwerpen van cultuurhistorische waarde, voor zover ze niet bedoeld zijn voor verkoop. De reden voor deze uitzondering is dat het activeren de balans zou opblazen zonder dat dit kan leiden tot extra uitgaven (BBV, art. 59 lid 3).

Een deel van de activa van overheden levert echter geen middelen in bedrijfseconomische zin op en/of er is geen markt voor. Deze activa leveren gedurende meerdere jaren wel een bijdrage aan het maatschappelijk nut.

Investerings met een maatschappelijk nut kunnen niet verhandeld worden of genereren geen middelen. Het gaat uitsluitend om investeringen in de openbare ruimte: (water)wegen, viaducten, geluidswallen, parken, openbare verlichting en dergelijke. Op grond van art. 59, lid 4 van het BBV mogen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd. Reserves mogen direct in mindering worden gebracht op deze investeringen. In de toelichting op dit besluit wordt echter door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties geadviseerd bij voorkeur activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut niet te activeren. De uitzondering is uitsluitend toegelaten, omdat sommige overheden anders niet in staat zouden zijn bepaalde investeringen in de openbare ruimte te doen.

Zoals echter eerder in deze nota is vermeld, ligt bij de commissie BBV, ter besluitvorming, een voorstel voor vernieuwing van het BBV. Een van de voorstellen is in het nieuwe BBV de systematiek van activering en afschrijving voor alle investeringen gelijk te trekken: investeringen met een maatschappelijk nut dienen, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven. Daarnaast wordt verplicht gesteld dat alleen bijdragen van derden die een directe relatie hebben tot de investering, in mindering gebracht mogen worden van de investering.

In de notitie wordt voorgesteld de verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode alleen van toepassing te laten zijn op nieuwe investeringen die na 2017 worden gedaan.

Voorgesteld wordt investeringen met een maatschappelijk nut te activeren met een minimumgrens van € 25.000 per investering.

Uitgangspunt 13

Investerings met een maatschappelijk nut worden geactiveerd. De minimum waarde van een investering met een maatschappelijk nut bedraagt € 25.000.

De eerste aanleg van wegen, groenvoorzieningen, straatmeubilair etc. vindt in het algemeen plaats bij het bouw- en woonrijp maken van de uitbreidings- en ruimtelijke ontwikkelingsgebieden. De kosten hiervan worden direct gedekt door de opbrengst van de grondverkopen.

Voor de eerste aanleg geldt nog een uitzondering. Na een algemene onderhoudsfase (dagelijks onderhoud bestrating, 1 jaar groenonderhoud, e.d.) ten laste van de grondexploitaties, wordt de openbare ruimte om niet overgedragen aan de zogenaamde 'algemene dienst'. Bedragen voor onderhoud kunnen dan structureel of via een storting in een voorziening voor groot onderhoud in de baten en lasten van de meerjarenraming worden opgenomen.

Een andere uitzondering betreft schoolgebouwen, op grond van onderwijswetgeving. Met ingang van 1 januari 2015 blijven gemeenten verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding van onderwijshuisvesting. De verantwoordelijkheid en het budget voor buitenonderhoud en aanpassingen van schoolgebouwen in het primair onderwijs wordt per 1 januari 2015 overgedragen naar de schoolbesturen.

Financiële vaste activa zijn volgens het BBV (art. 36):

1. Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen, gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen;

2. Leningen aan woningbouwcorporaties, deelnemingen en overige verbonden partijen;
3. Overige langlopende geldleningen;
4. Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer;
5. Bijdragen aan activa in eigendom van derden.

Ad 1 t/m 4:

De genoemde financiële vaste activa moeten altijd worden geactiveerd.

Ad 5:

In bijzondere gevallen wordt bijgedragen aan de realisatie van een actief dat in eigendom is van derden. De gemeente kan niet over het actief beschikken. In een aparte overeenkomst kunnen voorwaarden worden gesteld aan de bijdrage. Het activeren van deze bedragen draagt niet bij aan een correct inzicht in de vermogenspositie van de gemeente. De gemeente Albrandswaard activeert daarom alleen bij uitzondering. Deze uitzonderingen worden via een raadsvoorstel aangegaan.

Daarbij moet dan wel aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

1. Er is sprake van een investering door een derde;
2. De investering draagt bij aan de publieke taak;
3. De derde partij heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren, op een wijze zoals is overeengekomen;
4. De bijdrage kan worden teruggevorderd als de derde in gebreke blijft of de gemeente kan anders recht doen gelden op activa die samenhangen met de investering.

De praktijk wijst uit dat het erg moeilijk is om te voldoen aan deze voorwaarden.

Wanneer de aanpassingen van het BBV op basis van de notitie "Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente" uitgevoerd worden, heeft dit gevolgen voor de bijdragen aan activa in eigendom van derden. Onder de nieuwe regels worden deze bijdragen verantwoord onder Immateriële vaste activa, nu worden deze bijdragen nog verantwoord onder Financiële vaste activa

4.3 Waarderingsmethode

Alle activa, die op de balans worden opgenomen, vertegenwoordigen een zekere waarde. Het BBV geeft hiervoor een aantal regels. In art. 63 van het BBV is de hoofdregel opgenomen dat vaste activa worden gewaardeerd tegen historische kostprijs:

1. Gekochte vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs: de inkoopprijs (excl. compensabele BTW) en de bijkomende kosten.
2. Zelfgeproduceerde vaste activa worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Bovendien kunnen hierin ook worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief wordt gewerkt.

Uitzonderingen hierop zijn:

1. Financiële activa worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Een bijdrage aan activa in eigendom van derden wordt geactiveerd tegen de historische kostprijs.
2. Activa, waarvan de bestemming verandert, wordt tegen de actuele waarde van de nieuwe bestemming in de toelichting op de balans opgenomen (art. 63, lid 5).

3. Voorraden en deelnemingen worden tegen de marktwaarde gewaardeerd indien de marktwaarde lager is dan de verkrijging- of vervaardigingsprijs (art. 65, lid 2).

4.4 Op- en afwaarderen

De activa zijn in principe gewaardeerd op de historische kostprijs. Echter, de waarde van een actief kan aanzienlijk veranderen ten opzichte van de waarde die op de balans voor dat actief is opgenomen. De werkelijke waarde kan dan hoger of lager zijn.

De balanswaarde wordt in die situatie aangepast.

- Bij een lagere waarde is sprake van een verborgen tekort. Het tekort op het actief wordt direct of over een beperkte periode afgeboekt.
- Bij een hogere waarde is sprake van een stille reserve. Het actief wordt hoger gewaardeerd als verkoop of afstoting wordt voorzien.

In de praktijk is het niet altijd eenvoudig om deze lijn consequent te volgen. De relatie tussen een gebeurtenis en een actief is niet altijd even scherp. Het uitgangspunt zou kunnen zijn aanpassen van de balanswaarde van een actief, een controle op de juistheid van de waarde van alle activa vindt steekproefsgewijs plaats.

Uitgangspunt 14

Er vindt geen jaarlijkse controle op de juistheid van de waarde van alle activa plaats.

Bij vervanging van een niet volledig afgeschreven investering wordt de restant boekwaarde geheel afgeboekt op het moment van vervanging. De afboeking komt direct ten laste van de exploitatie. Hetzelfde geldt bij boekwinsten: als de vervanging van een actief een boekwinst oplevert bij de verkoop of inruil wordt de meerwaarde ten gunste van de exploitatie gebracht. De opbrengst mag niet direct met de boekwaarde van het eventuele vervangingsobject worden verrekend.

In artikel 65 van het BBV is bepaald dat:

1. Verwerking van waardevermindering van vaste activa onafhankelijk van het resultaat gebeurt. Als verwacht wordt dat een vast actief in waarde kan gaan verminderen, wordt voor de waardevermindering een voorziening getroffen. Hierdoor blijft herstel mogelijk. Voorbeelden van waardevermindering zijn nieuwe inzichten in de gebruiksduur van activa, aantasting van het vermogen van deelnemingen, buitengebruikstelling of vervuiling van grond. Het toetsen van de waarde van deelnemingen en dergelijke gebeurt op basis van overzichten van derden (bijv. bankinstellingen).
2. Voorraden worden altijd tegen de actuele marktwaarde gewaardeerd.
3. In het geval van buitengebruikstelling wordt een actief afgewaardeerd tot het bedrag van de eventuele restwaarde. Bij gedeeltelijke buitengebruikstelling vindt afwaardering evenredig plaats. Afwaardering van grond hoeft niet plaats te vinden als door middel van bodemsanering de waarde van de grond op het oorspronkelijke peil wordt gebracht.

4.5 Restant boekwaarde

In een aantal gevallen zal een actief, nadat de economische levensduur voorbij is, toch nog in gebruik blijven en nog een zekere restwaarde vertegenwoordigen. Denk hierbij aan een inruil- of verkoopwaarde. Deze restwaarde vormt bij afstoting een positief resultaat op de exploitatie en mag

niet worden aangewend als bijdrage voor een nieuwe investering. Deze situatie kan zich ondermeer voordoen bij gebouwen en vervoersmiddelen.

Uitgangspunt 15

Alle volledig afgeschreven activa worden, zolang zij nog niet zijn afgestoten, in de activa-administratie aangehouden.

4.6 Waardering van grond

Waardering van grond neemt een bijzondere plaats in. Grond is immers een duurzaam goed dat niet aan slijtage onderhevig is. Uiteraard is het wel mogelijk dat de economische nuttigheid van grond wijzigt. Over afschrijving op grond heeft de Kroon in een tweetal zaken (gemeenten Koudekerk aan den Rijn en Zwijndrecht) uitspraken gedaan. Uit deze uitspraken blijkt onder meer het volgende:

- Afschrijving op grond is in de gemeentelijke huishouding uit een oogpunt van financiering niet steeds noodzakelijk;
- Het financieel belang van de gemeente kan niet worden gediend met een algemene regel dat op grond niet wordt afgeschreven;
- Afschrijving kan achterwege blijven indien en zolang de boekwaarden van de grond lager is dan de bij eventuele verkoop van die grond te verwachten opbrengst.

Uit bovenstaande kan worden afgeleid dat het niet noodzakelijk is op grond af te schrijven. In beginsel zal daarom niet op grond worden afgeschreven, tenzij BBV voorschriften aangeven dat afschrijving op grond wel vereist wordt.

Grond kan in drie situaties worden gebruikt.

- 1) Grond met economisch nut.
- 2) Grond in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.
- 3) Grond in grondexploitatie.

Ad 1. Grond met economisch nut.

Grond is ten eerste een vestigingsplaats, waarop bijvoorbeeld gemeentelijke gebouwen en accommodaties, zoals sporthallen, scholen en het stadhuis worden gebouwd. Dit zijn investeringen met een economisch nut. Deze gronden dienen als aparte component van de betreffende investering te worden geactiveerd. Uitgangspunt hierbij is dat dergelijke grond niet aan slijtage onderhevig is en geen waardevermindering ondergaat. Er bestaat daarom ook geen noodzaak tot afschrijving. Op gronden die zijn verbonden aan investeringen met een economisch nut wordt niet afgeschreven.

Ad 2. Grond in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Daarnaast kan grond worden gebruikt om bijvoorbeeld een weg, rotonde, park of plantsoen op aan te leggen. De commissie BBV geeft aan dat in dit geval de onderliggende grond zodanig verbonden is met de hiervoor genoemde zaken dat dit hiervan als onlosmakelijk onderdeel dient te worden beschouwd. Deze grond wordt daarom geactiveerd en afgeschreven in dezelfde periode als de betreffende investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Deze situatie komt echter weinig voor.

Ad 3. Grond in grondexploitatie.

Tenslotte wordt grond bij de grondexploitatie gebruikt als productiemiddel. Grond wordt hierbij beschouwd als voorraden (vlottende activa). Investerings in deze grond worden direct bijgeschreven op de boekwaarde van deze voorraden. Deze boekwaarde wordt idealiter terugverdiend door verrekening in de m2 prijs die in rekening wordt gebracht bij de grondverkoop, of door middel van het treffen van voorzieningen ten laste van de exploitatie gebracht. Van activering en afschrijven hierbij is dus geen sprake. In de nota grondbeleid worden de regels met betrekking tot grond nader uitgewerkt.

5. Afschrijven

5.1 Algemeen

Dit hoofdstuk bevat een uiteenzetting van het begrip afschrijven. Er wordt een aantal uitgangspunten en uitzonderingen aangegeven waar rekening mee wordt gehouden bij het afschrijven. Vervolgens worden diverse afschrijvingsmethoden behandeld. Dan wordt aangegeven op welk moment afschrijvingen aanvangen. Daarna worden de afschrijvingstermijnen behandeld. Tot slot komt de restwaarde ter sprake.

Wat houdt afschrijven nu in?

Afschrijven is het op methodische wijze, volgens een stelsel dat is gebaseerd op de verwachte toekomstige gebruiksduur, ten laste van de exploitatie brengen van de waardevermindering van (een) kapitaalgoed(eren). Dit houdt in dat in overeenstemming met het toerekeningbeginsel de uitgave voor een kapitaalgoed, ten laste gebracht wordt aan de exploitatiejaren waarin het goed gebruikt wordt. Dus tegenover afschrijvingen staan geen uitgaven op de exploitatie, maar een vermindering van de balanswaarde.

De tabel met de afschrijvingstermijnen is opgenomen in de bijlage.

5.2 Uitgangspunten bij afschrijvingen

Het financieel beleid en beheer dienen te berusten op bedrijfseconomische beginselen. Dit komt onder andere tot uitdrukking in de hantering van het stelsel van baten en lasten. De belangrijkste algemeen aanvaarde bedrijfseconomische grondslagen voor afschrijving van activa worden hierna genoemd en toegelicht.

- Er is sprake van een bestendige gedragslijn;
- Afschrijvingen worden gebaseerd op de economische gebruiksduur en zoveel mogelijk in overeenstemming met de periode, dat het actief 'nuttig' is. Een eenmaal gekozen afschrijvingsmethode en afschrijvingstermijn kunnen daarom niet zonder meer gewijzigd worden;
- Er wordt uitgegaan van het toerekeningbeginsel. Het toerekeningbeginsel houdt in dat de baten en de lasten, evenals risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden verwerkt in de jaarrekening van het desbetreffende begrotingsjaar.
- De afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.

In de hoofdstukken investeren en waarden zijn al regels gegeven over grond, uitbreidingsinvesteringen en kunstvoorwerpen. Deze regels hebben gevolgen voor de toepassing van afschrijvingstermijnen:

- Op grond wordt in beginsel niet afgeschreven, omdat dergelijke activa geen beperkte gebruiksduur hebben en geen waardedaling als gevolg van slijtage kennen. Wanneer omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan grond gewaardeerd worden op een lagere marktwaarde;
- Grond in de openbare ruimte met maatschappelijke nut onder wegen, straten, rotondes of dergelijken wordt geactiveerd en afgeschreven in dezelfde periode als de betreffende investering in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

- Een uitbreidingsinvestering die de levensduur verlengt van een bestaand actief (t.o.v. de oorspronkelijke termijn) wordt afgeschreven over de resterende verwachte levensduur van het totale actief;
- Kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde worden niet geactiveerd en leiden niet tot afschrijvingen.

5.3 Afschrijvingsmethode

a. De bruto methode

Bij de bruto methode wordt de investering voor het volledige bedrag (exclusief de verrekenbare of compensabele BTW) geactiveerd. Hierop geldt één uitzondering. Bijdragen van derden die in directe relatie staan tot de investering mogen direct op de investering in mindering worden gebracht. Bij een eventuele voorwaardelijke terugbetalingsverplichting mag een bijdrage van een derde pas van de investering worden afgetrokken als aan alle verplichtingen is voldaan.

Een bijdrage uit een eigen reserve of een subsidie van een derde zonder een directe relatie tot de investering mag niet in mindering worden gebracht op het investeringsbedrag.

Deze methode wordt voor de meeste activa door het BBV verplicht gesteld. Volgens het BBV artikelen 59 en 62 moeten alle vaste activa met een economisch nut voor het bedrag van de investering worden geactiveerd. Het voordeel van de bruto methode is een duidelijkere presentatie van een actief op de balans. Door het bruto opnemen van het actief is de boekwaarde hoger dan bij de netto methode, waardoor de kapitaallasten voor dat actief ook hoger zijn.

Een bijdrage uit een reserve of een subsidie van een derde zonder een directe relatie tot de investering mag worden aangewend om de uit de investering voortvloeiende kapitaallasten te dekken. Tegenover de jaarlijkse kapitaallasten wordt dan eventueel een evenredig deel uit de bijbehorende bestemmingsreserve ten gunste van de exploitatierekening gebracht. Bij dit vrijvallend bedrag (het deel van de bestemmingsreserve dat ten gunste van de exploitatierekening vrijvalt) moet echter wel bedacht worden dat dit niet structureel van aard is en feitelijk vervalt na afloop van de geschatte gebruiksduur van het actief.

b. De netto methode

Bij de netto methode worden zowel bijdragen van derden met en zonder een directe relatie tot de investering en/of onttrekkingen uit eventuele reserves direct in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (exclusief de verrekenbare of compensabele BTW). Hierdoor wordt per saldo een lager bedrag geactiveerd en zullen de kapitaallasten overeenkomstig lager zijn.

Onder de huidige BBV (artikel 62) mag op investeringen met een maatschappelijk nut ook bijdragen uit reserves of bijdragen uit de exploitatie in mindering gebracht worden. Bij investeringen met een economisch nut mogen alleen bijdragen van derden in mindering gebracht worden. In het rapport "Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente" wordt voorgesteld alle activa op dezelfde manier te behandelen en bij investeringen met een maatschappelijk nut ook alleen bijdragen van derden in mindering te brengen. Zodra besloten wordt de BBV te vernieuwen, is uitgangspunt 16 een wettelijke verplichting.

Uitgangspunt 16

De gemeente Albrandswaard hanteert de bruto methode als standaard voor alle investeringen. D.w.z. dat alleen bijdragen van derden die een direct relatie hebben tot de investering in mindering mogen worden gebracht.

c. De componenten methode

De componenten methode houdt in dat een investering niet als één geheel wordt gewaardeerd en afgeschreven, maar in onderdelen wordt uitgesplitst op basis van de economische gebruiksduur van die onderdelen. Voor ieder onderdeel geldt een eigen economische gebruiksduur. Deze methode is niet voor iedere investering toepasbaar. Het is vooral toepasbaar bij complex samengestelde investeringen. Een voorbeeld is het bouwen van een complete accommodatie. Voor het gebouw geldt een afschrijvingstermijn van 40 jaar. Op de grond wordt niet afgeschreven. De installaties worden in 15 jaar afgeschreven en de inventaris wordt in 10 jaar afgeschreven. Als de componenten methode niet gebruikt wordt, betekent dit dat de installatie en de inventaris bij eerste aanleg in 40 jaar wordt afgeschreven, terwijl de economische gebruiksduur afwijkt. De inventaris en installaties gaan immers slechts respectievelijk 10 en 15 jaar mee.

Het voordeel van deze benadering is dat de waardevermindering van elk afzonderlijk component in de afschrijvingslasten tot uitdrukking wordt gebracht en dat voorkomen wordt dat aan het einde van de gebruiksduur van het component, een boekwaarde resteert die tussentijds als verlies moet worden genomen. De commissie BBV geeft de richtlijn om de componentenmethode alleen toe te passen bij investeringen met een economisch nut.

Uitgangspunt 17

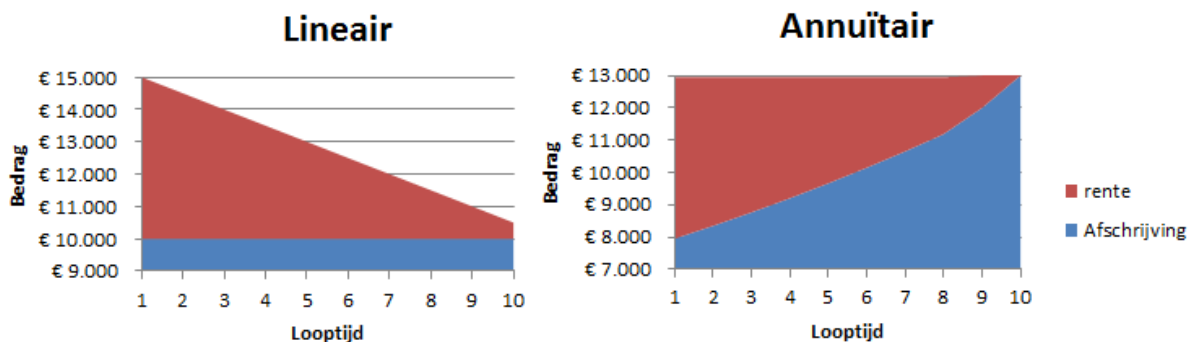
De componentenmethode wordt toegepast bij complex samengestelde investeringen. Over de toepassing en mate van uitsplitsing wordt altijd expliciet besloten.

d. Lineair en annuitair afschrijven

Er zijn meerdere methoden van afschrijving. Het BBV laat overheden vrij in de keuze van een methodiek. Standaard wordt gebruik gemaakt van de lineaire methode. Slechts wanneer er sprake is van een investering waar een tarief of huuropbrengst tegenover staat (bijvoorbeeld riolering, parkeergarages of panden), kan gebruik gemaakt worden van de annuitaire methode. Hierdoor blijft de verhouding tussen de jaarlijkse baten en lasten gelijk.

- Lineair afschrijven wil zeggen dat de afschrijving een vast bedrag per jaar is. De rentefactor is afhankelijk van de resterende boekwaarde. De totale kapitaallasten worden daardoor steeds lager.
- Annuitair afschrijven gaat uit van een gelijkblijvende jaarlijkse kapitaallast. De rentelast daalt gedurende de gebruiksperiode steeds sneller, waardoor het gedeelte voor afschrijving omgekeerd evenredig stijgt.

Afschrijvingen mogen alleen om gegronde redenen op andere grondslagen geschieden dan in het voorafgaand boekjaar (art. 64 BBV), zodat het financiële verloop van jaar tot jaar kan worden gevolgd.

Ingeval wordt afgeweken van de methode van reguliere afschrijvingen, dan wordt dit toegelicht in de toelichting op de balans. In de notitie Het BBV en Stelsel- Schattingswijzigingen van 2011 worden regels gegeven over de wijziging. Bovendien geldt de gelijktijdige stelselmatigheid. Dit houdt in dat gelijksoortige activa organisatiebreed op gelijke wijze worden gewaardeerd en afgeschreven.

Afschrijvingen vinden onafhankelijk van het resultaat van de exploitatierekening plaats. Dit geldt ook voor afschrijvingen als gevolg van verwachte duurzame waardeverminderingen van vaste activa. In uitzondering hierop mogen op vaste activa met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte wel extra, dus afhankelijk van het resultaat van de exploitatierekening, afschrijvingen plaatsvinden (art.64 lid 4 BBV). Wanneer de voorstellen uit het rapport “Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeente” overgenomen worden, zal MVA met een maatschappelijk nut in de openbare ruimte dezelfde afschrijvingsystematiek volgen als MVA met een economisch nut. Dit betekent dat extra afschrijving niet mogelijk is.

5.4 Moment van afschrijven

Via de afschrijving wordt de jaarlijkse afname van de boekwaarde van een actief ten laste van de exploitatie gebracht. Het moment waarop de afschrijving aanvangt is een keuze. In het BBV is niets geregeld over het moment van het starten met de afschrijving van een actief. De keuze van het moment van afschrijven van de materiële duurzame activa is van belang voor enerzijds het inzicht in de omvang van de op enig moment aanwezige activa en anderzijds de daaruit voor de gemeente voortvloeiende financiële verplichtingen in de vorm van de kapitaallasten. Er kunnen verschillende methoden worden toegepast:

- in het jaar waarin de investering in gebruik genomen wordt;
- in de maand waarin de investering in gebruik genomen wordt;
- in het jaar volgend op het jaar dat de investering in gebruik genomen wordt;
- halverwege het jaar dat de investering in gebruik genomen wordt.

Uitgangspunt 18

Met afschrijven wordt gestart op 1 januari in het jaar volgend op het jaar dat de investering in gebruik wordt genomen.

Dit geeft op hoofdlijnen een juiste balans weer tussen het gebruik en de lasten van de investering. Een belangrijke eis bij dit uitgangspunt is wel dat tijdig wordt gecommuniceerd wanneer een investering in gebruik wordt genomen. Te vroeg of te laat aanvangen met afschrijven leidt er toe dat de balanswaarde niet overeenkomt met de werkelijke boekwaarde.

De jaarlijkse afschrijving wordt gebaseerd op de aanschafwaarde van de in gebruik genomen activa per 1 januari van het boekjaar.

Inhaalafschrijvingen als gevolg van een kortere gebruiksduur van activa, lagere waarde van deelnemingen, (gedeeltelijke) buitengebruikstelling of boekhoudkundige onjuistheden worden zodra de noodzaak hiervoor is ontstaan meegenomen bij de eerstvolgende jaarrekening. Bij verkoop of afstoting wordt de restant boekwaarde direct afgeboekt.

In de begroting wordt voor nieuwe investeringen in het jaar T+1 rekening gehouden met volledige kapitaallasten. Voor het jaar T worden voor deze investeringen in de begroting geen afschrijvingslasten geraamd.

5.5 Afschrijvingstermijnen

De te hanteren afschrijvingstermijn voor een bepaald actief is op grond van het BBV (art.64 lid 3) afhankelijk van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Dit kan de technische of economische gebruiksduur zijn. Er wordt voor de afschrijvingstermijn uitgegaan van de economische gebruiksduur.

Indien afschrijving plaatsvindt volgens de componentenmethode betekent dit dat de samenstellende onderdelen van een activum afzonderlijk worden afgeschreven naar de levensduur van de betreffende component. De vervangingskosten van een dergelijke component worden geactiveerd en niet tot het onderhoud gerekend.

In de bijlage is een afschrijvingstabel opgenomen met een aantal veel voorkomende typen activa. De tabel is niet uitputtend en kan indien gewenst worden aangevuld, waarbij het uitgangspunt geldt dat de afschrijvingstermijn overeenkomt met de economische gebruiksduur. In bijzondere gevallen kan de raad besluiten een afwijkende afschrijvingstermijn te hanteren.

5.6 De restwaarde van een actief

Bij inruil, verkoop of buitengebruikstelling van een actief wordt de restwaarde in de maand van afstoting afgeboekt. (Als er niet direct een vervanging van dat actief plaatsvindt, maar wel een vervanging wordt voorzien, wordt het actief afgeboekt tot een waarde van € 1). Als de boekwaarde van het actief lager is dan de inruil- of verkoopwaarde, dan wordt het verschil als een incidentele bate verantwoord in de exploitatie. Als de boekwaarde van het actief hoger is dan de inruil- of verkoopwaarde, dan wordt het verschil als een incidentele last verantwoord in de exploitatie. De eventueel nog resterende toekomstig geraamde kapitaallasten worden afgeraamd. Wanneer een actief volledig afgeschreven is en toch nog in gebruik gehouden wordt, dan blijft het actief in de administratie staan. De boekwinst die wordt gerealiseerd bij het afstoten van een kapitaalgoed moet als incidentele bate in de jaarrekening worden verwerkt.

Bijlage Afschrijvingstermijnen

Omschrijving activa	Barendrecht oud	Albrandswaard oud	Ridderkerk oud	BAR oud	Voorstel nieuwe afschrijvings- termijnen
Investerings met een economisch nut					
Gronden en terreinen					
Gronden en terreinen	0	0	0	n.v.t.	0
Aanleg wettraveld/kunstgrasveld	20			n.v.t.	20
(kunststof) bovenlaag sportvelden	10			n.v.t.	10
Inrichting terreinen			20	n.v.t.	20
Terreinafstering		15		n.v.t.	15
(Bedrijfs-)gebouwen					
Nieuwbouw en uitbreiding	40	40/50	50	n.v.t.	40
Gemeentehuis Ridderkerk, bouw			50 (ann)	n.v.t.	50
Gemeentehuis Ridderkerk, installaties			15 (ann)	n.v.t.	15
Gemeentehuis Ridderkerk, bouw mufu			50 (ann)	n.v.t.	50
Gemeentehuis Ridderkerk, installaties mufu			15 (ann)	n.v.t.	15
Gemeentehuis Ridderkerk, bouw parkeergarage			50 (ann)	n.v.t.	50
Parkeergarages overig		40		n.v.t.	40
nieuwe (dak)isolatie (NIET zijnde de vervanging van)			30	n.v.t.	30
Woonwagens		25		n.v.t.	25
Onderwijsgebouwen		40		n.v.t.	40
1e inrichting schoolgebouwen	40			n.v.t.	40
Noodgebouwen	5	15	10	n.v.t.	10
Nieuwbouw semipermanente gebouwen	15		25	n.v.t.	20
Ventilatie		20		n.v.t.	20
Sanitair		20		n.v.t.	20
Zonwering		20		n.v.t.	20
Klimaatregelapparatuur		15		n.v.t.	15
Energiebesparende maatregelen		15		n.v.t.	15
Warmwatervoorziening		10		n.v.t.	10
Regelapparatuur		10		n.v.t.	10
Verwarmings- en luchtbehandelingsinstallaties			15	n.v.t.	15
Alaminstallaties		10		n.v.t.	10
Telefooncentrales	3	8	4	5	5
Verlichting			10	n.v.t.	10
Lift			15	n.v.t.	15
Aanpassing tbv gebruiksvergunning			15	n.v.t.	15
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken					
Riolering, vrij verval	40	50 (ann)	tlv.voorzien.	n.v.t.	50
Persleidingen				n.v.t.	50
Aanleg, (her)inrichten en renovatie begraafplaats	40	40	20	n.v.t.	30
Gemalen	15	25 (ann)		n.v.t.	20
Rioolpompunits	15	15 (ann)		n.v.t.	15
Rijwielstallingen		15		n.v.t.	15
Borden (verkeersborden/verkiezingsborden)	10			n.v.t.	10
Straatmeubilair	10		12	n.v.t.	10
Technische haveninstallaties			15	n.v.t.	15
Electrische installaties rioleringen			10	n.v.t.	10
Electronische installaties rioleringen			5	n.v.t.	5
Mechanische installaties drukriool gemalen				n.v.t.	10
Mechanische installaties grote gemalen			18	n.v.t.	18
Mechanische afvalinzameling			20	n.v.t.	20
Technische installaties afvalinzameling			10	n.v.t.	10
Vervoermiddelen					
Traktoren		10		10	15
Vrachtwagens	15	10	10	10	8
Veegwagens	15	10	10	10	8
Aanhangwagens		10		10	8
Personenwagens	8	5	7	10	8
Overige gemeentelijke bedrijfswagens		5	7	10	8
Onderhoudsmaterieel			5	5	5

Omschrijving activa	Barendrecht oud	Albrandswaard oud	Ridderkerk oud	BAR oud	Voorstel nieuwe afschrijvings- termijnen
Machines, apparaten en installaties					
Filterinstallaties		15		n.v.t.	15
Beregeningsapparatuur		15		n.v.t.	15
Drainageapparatuur		15		n.v.t.	15
Beveiligingsinstallaties	10	10		n.v.t.	10
Stemmachines		10		n.v.t.	10
Borstelmachines, sneeuwblazers, schuivers		10		10	10
Diverse installaties		10	10	n.v.t.	10
Geluidsinstallaties		5		n.v.t.	5
Automatiseringsapparatuur	3	5	4	4	4
Liftinstallatie begraafplaats		5		n.v.t.	5
Overige machines	10			n.v.t.	10
Gereedschap	8			10	10
Speeltoestellen	20		20	n.v.t.	12
Software	4		5	5	5
Software basisadministratie, bijv Key2,GBA			7	7	5
Netwerk en bekabeling			10	4	4
Audio-visuele middelen			5	4	4
Zend- en ontvangstinstallaties			8	n.v.t.	8
Overige tele-communicatieapparatuur			5	5	5
Overige materiële vaste activa					
Restauratie gemeentelijke monumenten		25		n.v.t.	25
Onderwijsleerpakketten		20	10	n.v.t.	10
Sportvoeren sporthal of gymzaal		15		n.v.t.	15
Minicontainers		15 (ann)		n.v.t.	15
Inventaris / Meubilair / Stoffering	20	10	10	15	10
Gymnastiekmateriaal		10		n.v.t.	10
Milieuparkjes		10 (ann)	20	n.v.t.	15
Investerings met een maatschappelijk nut					
Gronden en terreinen					
Grond (grond waar een weg, park oid op aangelegd is)		afhankelijk van de activa die op deze grond is aangelegd.			
Civiele werken					
Aanleg wegen	20	25	20	n.v.t.	20
Aanleg openbare verlichting, leidingen		25	20	n.v.t.	20
Aanleg parkeerplaatsen		25		n.v.t.	25
Aanleg waterwegen		25		n.v.t.	25
Kunstwerken (bruggen, viaducten en duikers)		25	20	n.v.t.	20
Aanleg speelplaatsen, parken		20		n.v.t.	20
Aanleg overige goederen in de openbare ruimte		20		n.v.t.	20
Verkeerslichtinstallaties	10	15	12	n.v.t.	12
Aanleg singelbeschoeiing		15		n.v.t.	15
Aanleg duikers		10		n.v.t.	10
Abri's		5		n.v.t.	5
Immateriële activa					
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen					
Kosten van onderzoek en ontwikkeling		4	5	4	5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		4		4	